

**LIETUVOS RESPUBLIKOS
ŽEMĖS ŪKIO IR KAIMO PLĖTROS
Į S T A T Y M A S**

2002 m. birželio 25 d. Nr. IX-987
Vilnius

**PIRMASIS SKIRSNIS
BENDROSIOS NUOSTATOS**

1 straipsnis. Įstatymo paskirtis

Šis Įstatymas nustato bendruosius žemės ūkio ir kaimo plėtros politikos formavimo ir įgyvendinimo principus.

2 straipsnis. Pagrindinės Įstatymo sąvokos

1. **Agrarinės aplinkosaugos politika** – priemonių, saugančių ir gerinančių aplinką bei užtikrinančių aplinkai nežalingą žemės ūkio ir maisto produktų gamybą, visuma.

2. **Alternatyvi žemės ūkiui veikla** – bet kuri kaimo vietovėje vykdoma veikla, nepriskirtina žemės ūkio veiklai.

3. **Bazinis pasėlių plotas** – bendras Lietuvos Respublikoje auginamų pasėlių plotas, už kurį mokamos tiesioginės išmokos.

4. **Ekologinis žemės ūkis** – Žemės ūkio ministerijos nustatytus reikalavimus atitinkanti žemės ūkio veiklos sistema, kurioje pagaminami ekologiški žemės ūkio ir maisto produktai.

5. **Ekologiški žemės ūkio ir maisto produktai** – sertifikuoti žemės ūkio ir maisto produktai, atitinkantys ekologiškiems žemės ūkio ir maisto produktams Žemės ūkio ministerijos nustatytus reikalavimus.

6. **Eksporto skatinimas** – visuma Lietuvos Respublikos Vyriausybės ar jos įgaliotų institucijų taikomų priemonių, kuriomis siekiama sudaryti teises ir ekonomines žemės ūkio ir maisto produktų eksporto plėtros bei užsienio prekybos balanso gerinimo prielaidas.

7. **Gamintojų organizacija** – žemės ūkio veiklos subjektų įsteigtas juridinis asmuo, Žemės ūkio ministerijos nustatyta tvarka pripažintas gamintojų organizacija.

8. **Gamybos kvota** – Žemės ūkio ministerijos nustatytas ir žemės ūkio veiklos subjektams skirstomas maksimalus žemės ūkio ir (ar) maisto produktų gamybos kiekis. Paskirstyta kvota tampa subjekto nuosavybe.

9. **Garantinis užmokestis** – vienkartinis mokestis, kurį paskolų gavėjas moka paskolos garantui už garantijos suteikimą bankui.

10. **Intervencinė kaina** – žemės ūkio ir maisto produktų intervencinio pirkimo kaina.

11. **Intervencinis pirkimas** – Vyriausybės įgaliotos institucijos vykdomas Lietuvos Respublikos asmenų pagamintų perteklinių žemės ūkio ir maisto produktų pirkimas, saugojimas ir pardavimas.

12. **Kaimo bendruomenė** – kaimo teritorijoje gyvenantys žmonės, susieti bendrais viešaisiais poreikiais ir interesais.

13. **Kaimo plėtra** – kaimo vietovių gyventojų gyvenimo kokybės gerinimas, kaimo ūkinės ir socialinės struktūros, taip pat bendruomeninių ryšių tobulinimas siekiant užtikrinti ekonominę ir socialinę sanglaudą, saugoti ir kurti darbo vietas kaimo vietovėse, saugoti ir puoselėti etninę kultūrą, kraštovaizdį bei gamtinę aplinką.

14. **Kompensacinė išmoka** – parama pinigais, skirta kompensuoti pajamų netekimą bei atlyginti patirtus nuostolius, atsiradusius dėl valstybės ar savivaldybių institucijų nustatytų suvaržymų žemės ūkio veiklai, Žemės ūkio ministerijos nustatyta tvarka tiesiogiai teikiama žemės ūkio veiklos subjektams, kurie atitinka jos skyrimą reglamentuojančių teisės aktų reikalavimus.

15. **Maisto produktai** – pagaminti, apdoroti ar perdirbti augalininkystės, gyvulininkystės, paukštininkystės, žvėrininkystės, bitininkystės ir žuvininkystės produktai bei natūraliai užaugę arba užauginti miško uogos, vaistažolės, grybai, skirti žmonių mitybai ir paruošti žmonėms vartoti.

16. **Maisto ūkis** – maisto produktų gamyboje ir jų pateikime vartotojams dalyvaujančių šakų visuma, sudaranti integruotą sistemą. Į ją įeina maistinės paskirties žemės ūkio produktų gamyba, jų perdirbimas ir prekyba bei šias šakas aptarnaujanti sfera. Maisto ūkiui taip pat priskiriamas ir namų maisto ūkis.

17. **Mažiau palankios ūkininkauti vietovės** – kaimo vietovės, kuriose dėl demografinių, aplinkosaugos, dirvožemio kokybės ir kitų gamtinių kliūčių iš žemės ūkio veiklos gaunamos mažesnės pajamos, tačiau žemės ūkio veikla turi būti tęsiama, kad būtų išsaugota aplinka ir pati kaimo vietovė. Mažiau palankios ūkininkauti vietovės nustatomos Žemės ūkio ministerijos nustatyta tvarka.

18. **Paslaugos žemės ūkiui** – Žemės ūkio ministerijos patvirtintame sąraše numatyta su žemės ūkiu susijusi veikla.

19. **Privatus intervencinis saugojimas** – intervencinė rinkos reguliavimo priemonė, skatinanti asmenis Žemės ūkio ministerijos nustatyta tvarka laikinai neteikti į rinką žemės ūkio ar maisto produktų.

20. **Rezervinė gamybos kvota** – žemės ūkio veiklos subjektams nepaskirstyta gamybos kvotos dalis, taip pat Žemės ūkio ministerijos nustatyta tvarka žemės ūkio veiklos subjektų grąžinta gamybos kvota ar jos dalis.

21. **Tiesioginė išmoka** – parama pinigais, skirta pajamų lygiui palaikyti, Žemės ūkio ministerijos nustatyta tvarka tiesiogiai teikiama žemės ūkio veiklos subjektams, atitinkantiems jos skyrimą reglamentuojančių teisės aktų reikalavimus.

22. **Žemės ūkis** – ūkio šaka, apimanti žemės ūkio veiklą.

23. **Žemės ūkio ekonominės sąskaitos** – Europos Komisijos Statistikos tarnybos sukurta žemės ūkio veiklos ekonominės apskaitos sistema.

24. **Žemės ūkio produktai** – pagaminti, apdoroti ar perdirbti augalininkystės, gyvulininkystės, paukštininkystės, žvėrininkystės, bitininkystės ir žuvininkystės produktai bei natūraliai užaugę arba užauginti miško uogos, vaistažolės, grybai, skirti tiesioginiam vartojimui arba tolesniam apdorojimui ar perdirbimui gaminant maisto produktus ar ne maisto prekes.

25. **Žemės ūkio produktų apdorojimas** – žemės ūkio produktų paruošimas nekeičiant jų pirminės fizinės ar cheminės sudėties.

26. **Žemės ūkio produktų gamyba** – veikla, kurios metu yra sukuriama arba iš gamtos išgaunami žemės ūkio produktai.

27. **Žemės ūkio produktų perdirbimas** – žemės ūkio produktų paruošimas pakeičiant jų pirminę fizinę ar cheminę sudėtį.

28. **Žemės ūkio veikla** – veikla, apimanti žemės ūkio produktų gamybą ir apdorojimą, savo pagamintų ir apdorotų žemės ūkio produktų perdirbimą, maisto produktų gamybą ir šių produktų realizavimą, taip pat paslaugų žemės ūkiui teikimą. Žemės ūkio veikla nelaikoma maisto produktų gamyba iš ne savo pagamintų ir apdorotų žemės ūkio produktų ir šių produktų realizavimas.

29. **Žemės ūkio veiklos subjektas** – asmuo, įregistruotas įstatymų ar kitų teisės aktų nustatyta tvarka ir užsiimantis žemės ūkio veikla.

ANTRASIS SKIRSNIS ŽEMĖS ŪKIO IR KAIMO PLĖTROS POLITIKA

3 straipsnis. Žemės ūkio ir kaimo plėtra

1. Žemės ūkio ir kaimo plėtra ekonominiu, ekologiniu, socialiniu ir etninės kultūros požiūriu yra valstybės prioritetinės sritys.

2. Žemės ūkio ir kaimo plėtros valstybės politika nustatoma Seimo ir Vyriausybės tvirtinamuose strateginiuose žemės ūkio ir kaimo plėtros dokumentuose.

4 straipsnis. Žemės ūkio ir kaimo plėtros politikos tikslai

Nustatant ir įgyvendinant valstybės žemės ūkio ir kaimo plėtros politiką, siekiama šių tikslų:

- 1) sukurti orientuotą į rinką, kooperuotą, efektyvų ir konkurencingą žemės ūkio sektorių;
- 2) sudarant sąlygas didėti žemės ūkio veiklos subjektų pajamoms, užtikrinti kaimo vietovių gyventojų gyvenimo lygį individualioms socialinėms, ekonominėms ir kultūrinėms reikmėms tenkinti;
- 3) tolygios ir įvairiapusės kaimo ūkinės plėtros ir socialinės ekonominės sanglaudos kaimo vietovėse, sudarant sąlygas gerinti kaimo vietovių gyventojų gyvenimo kokybę;
- 4) užtikrinti, kad į rinką būtų teikiami saugūs ir geros kokybės bei plataus asortimento žemės ūkio ir maisto produktai;
- 5) plėtoti eksportą;
- 6) užtikrinti kuo didesnę apsirūpinimą savos gamybos žemės ūkio ir maisto produktais;
- 7) plėtoti šalies subalansuotą maisto ūkį, kurio svarbiausia integruota dalis yra žemės ūkis;
- 8) tausoti aplinką taikant agrarinės aplinkosaugos bei miškininkystės priemones ir skatinti subalansuotą atsinaujinančių gamtos išteklių naudojimą.

5 straipsnis. Žemės ūkio ir kaimo plėtros politikos įgyvendinimas

1. Žemės ūkio ir kaimo plėtros politiką įgyvendina Vyriausybė, Žemės ūkio ministerija, Vyriausybės įgaliotos kitos institucijos bei savivaldybių institucijos pagal įstatymų ir kitų teisės aktų suteiktą kompetenciją.
2. Vyriausybė iš valstybės ir savivaldybių institucijų, visuomeninių organizacijų atstovų suformuoja patariamąją, visuomeniniais pagrindais dirbančią instituciją – Kaimo plėtros tarybą, tvirtina jos sudėtį ir nuostatus.
3. Kaimo plėtros taryba nagrinėja svarbiausius žemės ūkio ir kaimo plėtros klausimus, vertina, kaip įgyvendinama Žemės ūkio ir kaimo plėtros strategija, teikia pasiūlymus Vyriausybei ir atlieka kitas savo nuostatuose nustatytas funkcijas.
4. Valstybės ir savivaldybių institucijos, įgyvendindamos žemės ūkio ir kaimo plėtros politiką, bendradarbiauja su žemės ūkio ir maisto produktų gamintojų, supirkėjų, perdirbėjų, žemdirbių savivaldos ir kitų visuomeninių organizacijų, mokslo, mokymo ir konsultavimo įstaigų atstovais.

TREČIASIS SKIRSNIS ŽEMĖS ŪKIO VALDYMAS

6 straipsnis. Žemės ūkio veiklos administravimas ir kontrolė

Valstybės ir savivaldybių institucijos pagal joms įstatymų ir kitų teisės aktų suteiktą kompetenciją administruoja ir kontroliuoja šias žemės ūkio veiklos sritis:

- 1) žemės ūkio ir maisto produktų rinkos reguliavimo priemonių įgyvendinimo;
- 2) žemės ūkio ir kaimo plėtros rėmimo;
- 3) žemės ūkio ir maisto produktų kokybės ir saugos užtikrinimo;
- 4) ekologiškų žemės ūkio ir maisto produktų sertifikavimo;
- 5) augalų sveikatingumo, apsaugos priemonių pateikimo į rinką ir naudojimo;
- 6) augalų sėklininkystės;
- 7) veterinarijos reikalavimų užtikrinimo;
- 8) žemės ūkio ir maisto atliekų tvarkymo;
- 9) gyvulių, paukščių, žvėrelių, žuvų, bičių veislininkystės;
- 10) pašarų ir pašarų priedų gamybos, tiekimo į rinką, naudojimo, kokybės ir saugos;
- 11) racionalaus ir tausojančio žemės naudojimo;
- 12) melioracijos sistemų ir hidrotechnikos įrenginių statybos ir eksploatavimo darbų planavimo, organizavimo ir priežiūros;
- 13) žemės ūkio technikos saugos;
- 14) kitas teisės aktuose numatytas sritis.

7 straipsnis. Žemės ūkio ir maisto produktų rinkos ekonominis reguliavimas

1. Vyriausybė ar jos įgaliota institucija šio ir kitų įstatymų nustatyta tvarka:
 - 1) ekonominėmis priemonėmis reguliuoja žemės ūkio ir maisto produktų gamybą;
 - 2) moka tiesiogines ir kompensacines išmokas;
 - 3) vykdo intervencinį pirkimą ir kitas intervencines reguliavimo priemones;
 - 4) skatina eksportą ir nustato eksporto bei importo tvarką.
2. Vyriausybė ar jos įgaliota institucija kasmet iki birželio 1 dienos paskelbia kitų metų svarbiausių žemės ūkio ir maisto produktų gamybos kvotas, remiamus kiekius bei intervencines kainas.

8 straipsnis. Kai kurių žemės ūkio ir maisto produktų gamybos ekonominis reguliavimas

1. Žemės ūkio ir maisto produktų gamybą tiesiogiai ir netiesiogiai reguliuoja Žemės ūkio ministerija šiomis ekonominėmis priemonėmis:
 - 1) žemės ūkio veiklos subjektams paskirstydama pieno, cukraus, bulvių krakmolo, sausųjų pašarų, linų pluošto gamybos kvotas;
 - 2) nustatydamą bazinį pasėlių plotą, gyvulių skaičių, gyvulių tankumą, skaičiuojant pagal pašarinių pasėlių plotą, ir produktyvumą, už kuriuos mokamos tiesioginės išmokos. Pažeidus šias paramos teikimo sąlygas, šio Įstatymo 9 straipsnyje numatytos tiesioginės išmokos proporcingai mažinamos.
2. Gamybos kvotas administruoja Nacionalinė mokėjimo agentūra prie Žemės ūkio ministerijos ir savivaldybių institucijos.

9 straipsnis. Tiesioginės ir kompensacinės išmokos

1. Siekiant palaikyti žemės ūkio veiklos subjektų pajamų lygį ar kompensuoti pajamų netekimą, Žemės ūkio ministerijos nustatyta tvarka žemės ūkio veiklos subjektams mokamos tiesioginės ar kompensacinės išmokos.
2. Tiesioginės išmokos mokamos už pasėlių plotus, už gyvulius arba kitais Žemės ūkio ministerijos nustatytais pagrindais. Papildomai tiesioginės išmokos mokamos ekologiškų žemės ūkio ir maisto produktų gamintojams.
3. Kompensacinės išmokos mokamos žemės ūkio veiklos subjektams, kurie nutraukia gamybą ir perduoda savo kvotą ar jos dalį į rezervinę gamybos kvotą, ir kitais Žemės ūkio ministerijos nustatytais pagrindais. Taip pat kompensuojami nuostoliai, atsiradę dėl valstybės ar savivaldybių institucijų nustatytų žemės ūkio veiklos suvaržymų. Papildomai kompensacinės išmokos mokamos žemės ūkio veiklos subjektams mažiau palankiose ūkininkauti vietovėse ir vietovėse su aplinkosaugos apribojimais. Vietoves su aplinkosaugos apribojimais nustato Vyriausybės įgaliota institucija.
4. Tiesiogines ir kompensacines išmokas administruoja Nacionalinė mokėjimo agentūra prie Žemės ūkio ministerijos.

10 straipsnis. Intervencinis pirkimas ir kitos intervencinės priemonės

1. Siekiant, kad dėl tam tikrų žemės ūkio ar maisto produktų pertekliaus arba dėl kitų objektyvių priežasčių šių produktų kainos nenukristų žemiau Vyriausybės nustatyto lygio, Žemės ūkio ministerijos nustatyta tvarka vykdomas intervencinis pirkimas.
2. Žemės ūkio ministerijos nustatyta tvarka taikomos ir kitos intervencinės priemonės:
 - 1) privatus intervencinis saugojimas;
 - 2) gamintojų organizacijos kai kurių žemės ūkio ir maisto produktų nepateikimas į rinką;
 - 3) žemės ūkio produktų perdirbimo parama;
 - 4) žemės ūkio ir maisto produktų suvartojimo vidaus rinkoje parama, kad šių produktų suvartojimo lygis pasiektų suvartojimo lygį Europos Sąjungos valstybėse.
3. Parama krakmolo gamybos įmonėms teikiama tik tuomet, jeigu šios įmonės laikosi Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos nustatytos minimalios krakmolo gamybai skirtų bulvių supirkimo kainos.

4. Intervencinį pirkimą ir kitas intervencines priemones administruoja Žemės ūkio ministerijos įgaliota institucija.

11 straipsnis. Žemės ūkio ir maisto produktų eksporto skatinimas ir importas

1. Žemės ūkio ir maisto produktų eksporto ir importo tvarką nustato Vyriausybė.
2. Siekiant sukurti palankią aplinką žemės ūkio ir maisto produktų eksportui plėtoti, Vyriausybės nustatyta tvarka vykdomos eksporto skatinimo programos ir priemonės. Vykdomos eksporto skatinimo programos, stebimas prekybos balansas, atliekami vidaus, užsienio prekybos bei kiti tyrimai. Eksporto skatinimo priemonės administruoja Vyriausybės įgalios institucijos.
3. Vyriausybė, skatindama žemės ūkio ir maisto produktų eksportą:
 - 1) palankiose šių produktų eksportui valstybėse steigia prekybos atstovybes;
 - 2) teikia paramą šių produktų eksportuotojams, steigiantiems užsienio valstybėse didmenines bazines, sandėlius, parduotuves Lietuvoje pagamintai produkcijai laikyti ir ja prekiauti;
 - 3) teikia paramą mokslo įstaigoms ir ūkio subjektams, kuriantiems naujus geros kokybės, konkurencingus žemės ūkio ir maisto produktus.
4. Importuojami žemės ūkio ir maisto produktai turi atitikti įstatymų ir kitų teisės aktų nustatytus saugos, kokybės, fitosanitarijos, veterinarijos, veislininkystės ir kitus reikalavimus.
5. Žemės ūkio ir maisto produktų importuotojai yra registruojami įstatymų ir kitų teisės aktų nustatyta tvarka.

12 straipsnis. Saugos ir kokybės reikalavimai

1. Vyriausybės įgalios institucijos pagal joms įstatymų ir kitų teisės aktų suteiktą kompetenciją tvirtina žemės ūkio ir maisto produktų saugos ir kokybės, jų vertinimo reikalavimus, tyrimo procedūras ir metodus, kontrolės tvarką.
2. Lietuvoje pagamintų, importuojamų ir eksportuojamų žemės ūkio ir maisto produktų saugą ir kokybę tikrina Vyriausybės įgalios institucijos pagal joms įstatymų ir kitų teisės aktų suteiktą kompetenciją.
3. Žemės ūkio ir maisto produktų sauga ir kokybė kontroliuojama visuose gamybos, apdorojimo, perdirbimo, laikymo, gabenimo, supirkimo ir realizavimo etapuose.
4. Asmenys, gaminantys, apdorojantys, perdirbantys, laikantys, gabenantys ir realizuojantys žemės ūkio ir maisto produktus, privalo sudaryti sąlygas Vyriausybės įgalios institucijų pareigūnams tikrinti šių produktų saugą ir kokybę.

13 straipsnis. Ekologinio žemės ūkio ekonominis reguliavimas

1. Žemės ūkio ministerija, formuodama ekologinio žemės ūkio politiką, nustato:
 - 1) ekologiškiems žemės ūkio ir maisto produktams keliamus reikalavimus;
 - 2) ekologinio žemės ūkio informacinės sistemos steigimo ir administravimo tvarką;
 - 3) institucijas, sertifikuojančias ekologiškus žemės ūkio ir maisto produktus bei kontroliuojančias jų gamybos procesą (toliau – sertifikavimo įstaigos);
 - 4) ekologinio žemės ūkio sertifikavimo įstaigų veiklos priežiūros ir kontrolės tvarką.
2. Žemės ūkio ministerijos nustatyta tvarka taikomos ekologinio žemės ūkio skatinimo priemonės.
3. Sertifikavimo įstaigos renka teisės aktų nustatytus duomenis apie žemės ūkio veiklos subjektus ir kitus asmenis, gaminančius ir perdirbančius ekologiškus žemės ūkio ir maisto produktus.

14 straipsnis. Agrarinės aplinkosaugos reguliavimas

- Kraštovaizdžiui, biologinei įvairovei ir kitiems gamtos komponentams išsaugoti Vyriausybės įgalios institucijos:
- 1) rengia ir tvirtina agrarinės aplinkosaugos programas bei koordinuoja jų įgyvendinimą;
 - 2) rengia pažangaus ūkininkavimo taisykles bei rekomendacijas, numato jų įgyvendinimo tvarką;

3) organizuoja taršos, susidarančios dėl žemės ūkio veiklos, mažinimo programų įgyvendinimą;

4) kompensuoja išlaidas, kurias žemės ūkio veiklos subjektai skiria gamtos saugos ir kraštovaizdžio saugojimo priemonėms įgyvendinti;

5) skatina žemės ūkio veiklos subjektus, taikančius didesnius negu privalomieji aplinkosaugos reikalavimus.

15 straipsnis. Valstybės remiamos žemės ūkio ir maisto produktų suvartojimo skatinimo programos

1. Siekiant skatinti žemės ūkio ir maisto produktų suvartojimą, Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos nustatyta tvarka vykdomos valstybės remiamos šių produktų suvartojimo skatinimo programos.

2. Valstybės remiamos žemės ūkio ir maisto produktų suvartojimo skatinimo programos apima visuomenės informavimą, reklamą, mugių ir parodų organizavimą, dalyvavimą jose, pieną mokykloms ir kitas priemones, skatinančias vartoti tam tikrus žemės ūkio ir maisto produktus.

3. Valstybės remiamas žemės ūkio ir maisto produktų suvartojimo skatinimo programas tvirtina ir jų įgyvendinimo priežiūrą vykdo Vyriausybės įgaliota institucija.

KETVIRTASIS SKIRSNIS PARAMOS KAIMO PLĖTRAI KRYPTYS

16 straipsnis. Paramos kaimo plėtrai kryptys

1. Parama kaimo plėtrai teikiama pagal šias kryptis:

- 1) parama asmenims, investuojantiems į žemės ūkio veiklą;
 - 2) parama jauniems ūkininkams įsikurti;
 - 3) parama mokslui, konsultavimui, mokymui;
 - 4) parama asmenims, nutraukiantiems žemės ūkio veiklą;
 - 5) parama asmenims, ūkininkaujantiems mažiau palankiose ūkininkauti vietovėse;
 - 6) parama agrarinei aplinkosaugai;
 - 7) parama žemės ūkio produktų rinkodaros ir perdirbimo sąlygoms gerinti;
 - 8) parama apželdinimui mišku ir miško priežiūrai;
 - 9) parama kaimo vietovių keliams ir elektros linijoms tiesti bei naudoti, vandentvarkai, socialinei infrastruktūrai gerinti, paveldui išsaugoti ir kitoms kaimo vietovių pertvarkymo priemonėms įgyvendinti;
 - 10) parama žemės gerinimui bei žemės sklypų pertvarkymui;
 - 11) parama alternatyviai žemės ūkiui veiklai plėtoti;
 - 12) parama kooperacijos plėtrai;
 - 13) parama kaimo vietovėse esantiems žemės ūkio pastatams ir statiniams rekonstruoti bei įgyvendinti programoms, apimančioms tokių pastatų ir statinių pritaikymą, panaudojimą žemės ūkio ir alternatyviai žemės ūkiui veiklai plėtoti;
 - 14) parama žemdirbių savivaldos plėtrai, kaimo bendruomenių ir kitai vietinei iniciatyvai skatinti;
 - 15) taikomos kitos kaimo plėtrai svarbios priemonės Vyriausybės ar jos įgaliotų institucijų nustatyta tvarka.
2. Parama apželdinimui mišku ir kaimo vietovių pertvarkymui teikiama atsižvelgiant į kaimo vietovių žemėtvarkos projektus.
3. Konkrečias kaimo plėtros priemones ir jų finansavimo tvarką nustato Vyriausybė ar jos įgaliotos institucijos.
4. Kaimo plėtros priemonės įtraukiamos į regiono plėtros planus.

PENKTASIS SKIRSNIS PARAMA ŽEMĖS ŪKIUI IR KAIMO PLĖTRAI

17 straipsnis. Žemės ūkio ir kaimo plėtros rėmimas

1. Parama žemės ūkiui ir kaimo plėtrai teikiama iš nacionalinio biudžeto lėšų, Europos Sąjungos specialiųjų ir kitų paramos fondų lėšų, privačių ir kitų lėšų.
2. Parama žemės ūkiui ir kaimo plėtrai teikiama pagal šį Įstatymą ir Seimo bei Vyriausybės tvirtinamų strateginių žemės ūkio ir kaimo plėtros dokumentų nustatytus finansavimo prioritetus.
3. Paramą iš žemės ūkiui ir kaimo plėtrai skirtų lėšų gali gauti asmenys, atitinkantys paramos skyrimą reglamentuojančių teisės aktų reikalavimus.
4. Žemės ūkio veiklos subjektams, kurių metinės pajamos iš žemės ūkio veiklos sudaro daugiau kaip 50 procentų visų gautų pajamų, taikomi įstatymų nustatyti lengvatiniai apmokestinimo tarifai. Pajamų dalies, kuri gaunama iš žemės ūkio veiklos, įvertinimo metodiką nustato Vyriausybės įgaliota institucija.
5. Dėl pasėlių plotų ir gyvulių skaičiaus ribojimų atsiradusi nenaudojama žemė neapmokestinama.
6. Atsiskaitymo už žemės ūkio produkciją tvarką ir sąlygas nustato atskiras įstatymas.

18 straipsnis. Paramos žemės ūkiui ir kaimo plėtrai administravimas

1. Europos Sąjungos paramos žemės ūkiui ir kaimo plėtrai lėšas administruoja bei jų mokėjimo ir kontrolės funkcijas atlieka Nacionalinė mokėjimo agentūra prie Žemės ūkio ministerijos ir kitos Lietuvos Respublikos Vyriausybės įgalios ir Europos Bendrijų Komisijos akredituotos institucijos.
2. Valstybės paramos žemės ūkiui ir kaimo plėtrai lėšas administruoja Nacionalinė mokėjimo agentūra prie Žemės ūkio ministerijos ir kitos Vyriausybės įgalios institucijos.

19 straipsnis. Nuostolių ir draudimo įmokų kompensavimas

1. Valstybei įstatymų nustatytais administraciniais metodais pritaikius žemės ūkio veiklos suvaržymus aplinkos apsaugos, fitosanitarinės, gyvūnų ligų prevencijos ir likvidavimo tikslais, nuostoliai kompensuojami Žemės ūkio ministerijos nustatyta tvarka.
2. Žemės ūkio ministerijos nustatyta tvarka iš dalies kompensuojamos pasėlių, gyvūnų, žemės ūkio technikos ir gamybinių pastatų draudimo nuo nepalankių gamtinių sąlygų ar kitų draudiminių įvykių draudimo įmokos.
3. Žemės ūkio ministerijos nustatyta tvarka teikiama parama žemės ūkio veiklos subjektams, kurie dėl gaisrų, užkrečiamųjų ligų, gamtos stichinių nelaimių iš dalies arba visiškai prarado pastatus, žemės ūkio techniką, įrengimus, gyvulius ir paukščius.

20 straipsnis. Paskolų palūkanų ir garantinio užmokesčio kompensavimas

Žemės ūkio ministerijos nustatyta tvarka yra kompensuojama dalis paskolų palūkanų, dalis bankui įkeičiamo už paskolų lėšas įsigyto turto draudimo įmokų, dalis garantinio užmokesčio.

21 straipsnis. Veislininkystės ir veislinės medžiagos įsigijimo rėmimas

Žemės ūkio ministerijos nustatyta tvarka yra remiama gyvulių veislininkystė bei teikiama parama produktyvių augalų, gyvulių, paukščių ir žuvų veislinei medžiagai įsigyti.

22 straipsnis. Parama kooperacijos plėtrai

1. Valstybės tikslinis finansavimas Žemės ūkio ministerijos nustatyta tvarka skiriamas kooperatinėms bendrovėms (kooperatyvams), užsiimančioms žemės ūkio ir (ar) alternatyvia žemės ūkiui veikla.
2. Kooperatinėms bendrovėms (kooperatyvams), užsiimančioms žemės ūkio ir (ar) alternatyvia žemės ūkiui veikla, teikiamos mokesčių lengvatos, lengvatinės ir (ar) beprocentės paskolos.
3. Gerindama žemės ūkio veiklos subjektų verslo kreditavimo sąlygas, valstybė iš savo išteklių skiria ilgalaikę beprocentę paskolą kredito institucijoms, veikiančioms kooperacijos pagrindais, stiprinti ir plėtoti.
4. Paramos gamintojų organizacijoms teikimo tvarką nustato Žemės ūkio ministerija.

ŠEŠTASIS SKIRSNIS

ŽEMĖS ŪKIO STATISTIKA IR INFORMACINĖ SISTEMA

23 straipsnis. Žemės ūkio oficialioji statistika

1. Žemės ūkio oficialiąją statistiką, vadovaudamasi Statistikos įstatymu, organizuoja Vyriausybės įgaliotos institucijos.
2. Žemės ūkio konkurencingumui tirti, žemės ūkyje sukurtai pridėtinei vertei bei žemės ūkio veiklos subjektų iš žemės ūkio veiklos gautoms pajamoms apskaičiuoti Vyriausybės įgaliotos institucijos sudaro žemės ūkio ekonomines sąskaitas.

24 straipsnis. Žemės ūkio surašymai

1. Siekiant surinkti išsamius duomenis apie šalies žemės ūkį, atliekami žemės ūkio surašymai.
2. Surašymų metu surašomi privačios žemės savininkai ir žemės ūkio veiklos subjektai. Surašymų metu renkami duomenys apie žemę ir jos naudojimą, gyvūnų skaičių, turimus pastatus ir žemės ūkio techniką, darbo jėgą ir jos naudojimą, pajamas ir išlaidas.
3. Surašomi asmenys privalo pateikti surašymo lape reikalaujamus duomenis.
4. Surašymų metu gauti duomenys yra konfidencialūs ir gali būti panaudoti tik suvestiniams duomenims gauti.
5. Žemės ūkio surašymų tvarką ir periodiškumą nustato Vyriausybė.

25 straipsnis. Integruota administravimo ir kontrolės sistema

1. Lietuvos Respublikos Vyriausybė, siekdama užtikrinti efektyvų valstybės ir Europos Sąjungos paramos žemės ūkiui ir kaimo plėtrai lėšų administravimą, steigia integruotą administravimo ir kontrolės sistemą.
2. Integruotą administravimo ir kontrolės sistemą sudaro:
 - 1) žemės sklypų tapatybės nustatymo ir registravimo sistema, susidedanti iš grafinių ir atributinių duomenų;
 - 2) gyvulių tapatybės nustatymo ir registravimo sistema, susidedanti iš raidinių skaitmeninių simbolių;
 - 3) paraiškos paramai gauti;
 - 4) integruota kontrolės sistema;
 - 5) kompiuterinės duomenų bazės.
3. Integruotos administravimo ir kontrolės sistemos steigimo ir administravimo tvarką nustato Žemės ūkio ministerija.

26 straipsnis. Žemės ūkio ir kaimo verslo registras

1. Vyriausybė, siekdama užtikrinti tinkamą tiesioginių išmokų, paramos kaimo plėtrai ir kitų paramos rūšių administravimą ir kontrolę, steigia žemės ūkio ir kaimo verslo registrą.
2. Registro paskirtis ir objektas nustatomi registro nuostatuose. Registro nuostatus tvirtina Vyriausybė.
3. Registro tvarkymo ir duomenų teikimo valstybės registrams funkcijos pavedamos Vyriausybės įgaliotai institucijai bei savivaldybėms.

27 straipsnis. Ūkių apskaitos duomenų tinklas

1. Siekdamas sukaupti informaciją, reikalingą žemės ūkio ir kaimo plėtros politikai formuoti, Vyriausybės įgaliotos institucijos kasmet atlieka savanoriškus žemės ūkio veiklos subjektų ūkinės-finansinės veiklos rezultatų tyrimus ir plėtoja ūkių apskaitos duomenų tinklą.
2. Ūkių apskaitos duomenų tinklui sukurti būtinų duomenų sąrašą, šių duomenų rinkimo, analizės ir naudojimo tvarką nustato Žemės ūkio ministerija.

28 straipsnis. Žemės ūkio ir maisto produktų rinkos informacinė sistema

1. Siekdamos žemės ūkio ir maisto produktų rinkos reguliavimo priemonių efektyvumo, Vyriausybės įgaliotos institucijos tiria žemės ūkio ir maisto produktų rinką ir plėtoja jos informacinę sistemą.

2. Žemės ūkio ir maisto produktų rinkos informacinei sistemai sukurti būtinų duomenų sąrašą, šių duomenų rinkimo, analizės ir naudojimo tvarką nustato Žemės ūkio ministerija.

29 straipsnis. Informacijos teikimas ir naudojimas

1. Norint kontroliuoti, ar laikomasi teisės aktų, reglamentuojančių paramą žemės ūkiui ir kaimo plėtrai, bei užtikrinti rinkos reguliavimo priemonių įgyvendinimą, atsakingos valstybės ir savivaldybių institucijos įstatymų ir kitų teisės aktų nustatyta tvarka pagal kompetenciją turi teisę gauti informaciją iš žemės ūkio veiklos subjektų.

2. Atsakingos valstybės ir savivaldybių institucijos užtikrina, kad pateikta informacija bus naudojama tik pagal įstatymų ir kitų teisės aktų nustatytą paskirtį.

SEPTINTASIS SKIRSNIS BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

30 straipsnis. Atsakomybė už Įstatymo pažeidimus

Asmenys, pažeidę šio Įstatymo reikalavimus, atsako įstatymų nustatyta tvarka.

31 straipsnis. Pasiūlymas Vyriausybei

1. Iki šio Įstatymo įsigaliojimo Vyriausybė paskiria įgaliotąsias institucijas ir parengia įstatymus bei kitus teisės aktus, reikalingus šio Įstatymo nuostatomis įgyvendinti.

2. Vyriausybė kasmet iki gegužės 1 dienos pateikia Seimui šio Įstatymo įgyvendinimo ataskaitą.

32 straipsnis. Įstatymo įsigaliojimas

1. Įstatymas, išskyrus 17 straipsnio 5 dalį, įsigalioja nuo 2003 m. sausio 1 d.

2. Įstatymo 17 straipsnio 5 dalis įsigalioja nuo Lietuvos Respublikos įstojimo į Europos Sąjungą dienos.

3. Šiam Įstatymui įsigaliojus, netenka galios:

1) Lietuvos Respublikos žemės ūkio ekonominių santykių valstybinio reguliavimo įstatymas (Žin., 1995, Nr. [1-5](#));

2) Lietuvos Respublikos žemės ūkio ekonominių santykių valstybinio reguliavimo įstatymo 2, 4, 8, 9 straipsnių pakeitimo ir papildymo įstatymas (Žin., 1996, Nr. [116-2694](#));

3) Lietuvos Respublikos žemės ūkio ekonominių santykių valstybinio reguliavimo įstatymo 6, 9 ir 11 straipsnių pakeitimo įstatymas (Žin., 1997, Nr. [96-2429](#));

4) Lietuvos Respublikos žemės ūkio ekonominių santykių valstybinio reguliavimo įstatymo 2, 4, 5, 6, 9, 14 straipsnių pakeitimo ir papildymo įstatymas (Žin., 2000, Nr. [30-828](#));

5) Lietuvos Respublikos valstybės paramos besikuriantiems ūkininkams įstatymas (Žin., 1999, Nr. [45-1434](#)).

Skelbiu šį Lietuvos Respublikos Seimo priimtą įstatymą.

REPUBLIKOS PREZIDENTAS

VALDAS ADAMKUS